COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

CONSILIUL EUROPEI

CCPE(2026)3

Strasbourg, 16 octombrie 2026

CONSILIUL CONSULTATIV AL PROCURORILOR EUROPENI (CCPE)

Avizul nr. 21 (2026) al CCPE

privind acordarea de sprijin și garanții procurorilor pentru a asigura eficiența Procuraturii

I. Introducere

1. În conformitate cu mandatul încredințat de Comitetul de Miniștri, Consiliul consultativ al procurorilor europeni (CCPE) a elaborat prezentul aviz privind acordarea de sprijin și garanții procurorilor, în vederea asigurării unei acțiuni eficiente a procuraturii. Sprijinul și garanțiile necesare procurorilor nu constituie o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul lor propriu, ci în interesul statului de drept și al oricărei persoane care caută și așteaptă [să se facă] dreptate. Acest sprijin și aceste garanții sunt necesare pentru ca procurorii să își poată desfășura activitatea în mod eficient și să servească interesul public.

2. Această chestiune capătă o importanță cu atât mai mare cu cât misiunile judecătorilor și ale procurorilor sunt, prin natura lor, apropiate și complementare, iar statutul și condițiile lor de muncă sunt supuse unor cerințe și garanții similare[1].

3. CCPE a subliniat deja în trecut cerințele din ce în ce mai mari cărora trebuie să le facă față procurorii. Cadrul juridic, organizațional și tehnic general, precum și resursele financiare și umane indispensabile puse la dispoziția Procuraturii, sunt, așadar, de o importanță capitală[2]. Având în vedere presiunea tot mai mare la care sunt supuși procurorii ca urmare a volumului de muncă, această constatare este cu atât mai valabilă astăzi.

4. Activitatea procurorilor este riguroasă și solicitantă, impune să dea dovadă de o precizie, o exactitate și o coerență maxime în exercitarea funcțiilor lor, în condițiile în care se află constant sub presiune. La aceasta se adaugă necesitatea de a face față dificultăților generate de evoluția criminalității și de noile sale forme, de globalizare, de proliferarea infracțiunilor transfrontaliere și de alte provocări contemporane. Există preocupări tot mai mari legate de securitatea procurorilor, inclusiv în ceea ce privește securitatea cibernetică și protecția vieții private în lumea digitală [/confidențialitatea digitală], care ar trebui luate în considerare, întrucât necesită adoptarea de măsuri adecvate pentru a asigura protecția lor.

5. CCPE a subliniat, în același timp, că, într-un număr tot mai mare de state membre ale Consiliului Europei, sistemele judiciare, și în special procuratura, fac obiectul unei atenții crescânde din partea opiniei publice, a politicienilor și a mass-mediei[3]. Atenția tot mai mare acordată atât activității procurorilor, la nivel individual, cât și, la nivel colectiv, a procuraturii, considerat o instituție a sistemului judiciar, poate genera o presiune externă puternică, preocupări legate de securitate și alte dificultăți care, la rândul lor, pot afecta buna funcționare, eficacitatea și independența procuraturii, precum și încrederea publicului în sistemele judiciare.

6. În acest context, tema prezentului aviz a fost considerată importantă și direct relevantă de către CCPE. Avizul examinează și evidențiază principiile fundamentale, acțiunile și măsurile care oferă sprijin și garanții procurorilor în condițiile actuale, pentru a le înlesni exercitarea în mod eficient a funcțiilor și apărarea interesului public. Totodată, Avizul ia în considerare diferitele sisteme juridice, modele și metodologii existente în Europa.

---

[1] Avizul comun al CCPE și al CCJE (nr. 4 (2009) pentru CCPE și nr. 12 (2009) pentru CCJE) privind relațiile dintre judecători și procurori într-o societate democratică, Notă explicativă, paragraful 37.

[2] Avizul nr. 11 (2016) al CCPE privind calitatea și eficacitatea activității procurorilor, inclusiv în lupta împotriva terorismului și a criminalității grave și organizate, paragraful 4.

[3] Avizul nr. 11 (2016) al CCPE privind calitatea și eficacitatea activității procurorilor, inclusiv în lupta împotriva terorismului și a criminalității grave și organizate, paragraful 2.

7. Prezentul Aviz ia în considerare o gamă largă de norme anterioare enunțate, *printre altele*, de CCPE în avizele pe care le-a adoptat anterior:

- Avizul nr. 7 (2012) privind gestionarea resurselor procuraturii;
- Avizul nr. 8 (2013) privind relațiile dintre procurori și mass-media;
- Avizul nr. 9 (2014) privind normele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv „Carta de la Roma";
- Avizul nr. 11 (2016) privind calitatea și eficacitatea activității procurorilor, inclusiv inclusiv în lupta împotriva terorismului și a criminalității grave și organizate;
- Avizul nr. 13 (2018) privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor;
- Avizul nr. 16 (2021) privind implicațiile deciziilor instanțelor și ale organismelor create în temeiul tratatelor asupra independenței practice a procurorilor;
- Avizul nr. 18 (2023) privind consiliile procurorilor ca organisme-cheie ale autonomiei de conducere a procurorilor;
- Avizul nr. 19 (2024) privind managementul procuraturilor în vederea garantării independenței și imparțialității acestora.

8. De asemenea, Avizul ia în considerare, următoarele instrumente:

- Recomandarea CM/Rec(2000)19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul Procuraturii în sistemul de justiție penală;
- Recomandarea CM/Rec(2012)11 a Comitetului de Miniștri privind rolul Procuraturii în afara sistemului de justiție penală;
- jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO)[4] ;
- jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE);
- rapoartele Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția);
- instrumentele juridice ale Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ);
- instrumentele Comitetului European de Cooperare Judiciară (CDCJ);
- rapoartele Grupului de State împotriva Corupției (GRECO) al Consiliului Europei;
- documentele normative ale Asociației Internaționale a Procurorilor (AIP);
- documentele altor organisme și instituții din cadrul și din afara Consiliului Europei[5] .

9. În plus, prezentul Aviz se bazează pe răspunsurile oferite de membrii CCPE la un chestionar privind sprijinul și garanțiile acordate procurorilor pentru a permite o funcționare eficientă a Procuraturii.

10. CCPE dorește să mulțumească membrilor Biroului său și ai Grupului său de lucru pentru sfaturile și îndrumările pe care le-au oferit în mod constant, precum și pentru contribuțiile la redactare și sugestiile oferite pe parcursul întregului proces de elaborare a prezentului

[4] De exemplu, CEDO, *Grzęda împotriva Poloniei* (Marea Cameră), nr. 43572/18, 15.03.2022; *Kövesi împotriva României*, nr. 3594/19, 05.05.2020; *Harabin împotriva Slovaciei*, nr. 58688/11, 20 noiembrie 2012; *Kolevi împotriva Bulgariei*, nr. 1108/02, 5 februarie 2010; *Guja împotriva Moldovei* (Marea Cameră), nr. 14277/04, 12 februarie 2008; *Pantea împotriva României*, nr. 33343/96, 3 septembrie 2003; *Vasilescu împotriva României*, nr. 53/1997/837/1043, 22 mai 1998.

[5] Cum ar fi, de exemplu, Ghidul de bune practici al Asociației Ibero-Americane a Procurorilor (AIAMP) privind protecția și securitatea procurorilor, funcționarilor și agenților procuraturilor (2025) și Carta principiilor etice pentru procuraturile ibero-americane (2022).

Aviz.

II. Obiectul și domeniul de aplicare al Avizului

11. Prezentul Aviz are ca obiectiv furnizarea de standarde și orientări privind sprijinul și garanțiile acordate procurorilor pentru a asigura eficacitatea Procuraturii în condițiile actuale. Avizul subliniază obligațiile statelor membre față de Procuratură și față de fiecare procuror în parte. Scopul său este de a reuni și de a consemna într-un singur document standardele care, în prezent, sunt dispersate și provin din surse diverse.

12. Avizul urmărește, totodată, actualizarea acestor standarde pentru a identifica și a depăși provocările actuale. Avizul prezintă noi standarde privind subiecte care nu au fost abordate anterior de CCPE, dar care decurg din dificultățile întâmpinate recent de procurori în statele membre.

13. Pentru a identifica sprijinul și garanțiile de care procurorii au nevoie pentru a-și îndeplini în mod eficient misiunea în contextul actual, Avizul se concentrează pe următoarele șapte domenii principale:

- protecția și securitatea procurorilor;
- bunăstarea procurorilor;
- condițiile de muncă ale procurorilor, în special remunerația și gestionarea volumului de muncă al acestora;
- managementul eficient al Procuraturii;
- reglementarea relațiilor dintre procurori și mass-media, inclusiv rețelele sociale;
- tehnologiile moderne puse la dispoziția procurorilor;
- formarea specializată a procurorilor într-un mediu juridic în continuă evoluție.

14. Deși recunoaște diversitatea sistemelor și modelelor juridice existente în Europa, CCPE consideră că punctul lor comun constă în faptul că, pentru ca sistemele judiciare să fie eficiente, să poată face față provocărilor contemporane și să satisfacă așteptările publicului, acestea au nevoie de procurori eficienți, independenți și imparțiali. În plus, așa cum a subliniat deja CCPE, eficacitatea și calitatea muncii procurorilor nu depind doar de competențele și aptitudinile acestora, ci sunt influențate în mare măsură și de factori externi care scapă controlului lor[6] .

15. În fața acestei situații, Avizul examinează măsurile de sprijin și garanțiile necesare procurorilor pentru a-și îndeplini misiunea. Avizul se articulează în jurul domeniilor menționate mai sus, descriind impactul semnificativ al acestora asupra activității procurorilor, identificând și actualizând standardele existente, precum și stabilind noi standarde atunci când acest lucru se dovedește a fi necesar. În cele din urmă, fără a pretinde că întocmește o listă exhaustivă a tuturor acțiunilor și măsurilor posibile, Avizul formulează recomandări pertinente menite să ofere orientări clare statelor membre. Toate concluziile și recomandările se bazează pe bunele practici europene, astfel cum au fost raportate de membrii CCPE.

III. Promovarea eficienței activității procurorilor

[6] Avizul nr. 11 (2016) al CCPE privind calitatea și eficacitatea activității procurorilor, inclusiv în lupta împotriva terorismului și a criminalității grave și organizate, paragraful 11.

A. Asigurarea protecției și securității procurorilor

1. Standardele în vigoare

16. Această chestiune a figurat întotdeauna printre prioritățile Consiliului Europei, precum și ale altor părți interesate. Comitetul de Miniștri a subliniat că statele membre trebuie să ia măsuri pentru a se asigura că procurorii, precum și familiile acestora, beneficiază de protecție fizică asigurată de autorități atunci când siguranța lor personală este amenințată ca urmare a exercitării corespunzătoare a funcțiilor lor[7] .

17. CCPE a preluat această recomandare[8], integrând, *printre altele,* recomandările Asociației Internaționale a Procurorilor (AIP) și precizând că obligația de protecție a procurorilor se aplică atât în cadrul exercitării funcțiilor lor în domeniul dreptului penal, cât și în afara acestuia[9] .

18. În plus, CCPE a subliniat, în conformitate, *printre altele*, cu recomandările Organizației Națiunilor Unite, că atunci când procurorii sau familiile acestora sunt victime ale violenței sau ale amenințărilor cu violența, sau ale oricărei forme de intimidare, constrângere sau supraveghere nejustificată, trebuie să se efectueze o anchetă aprofundată cu privire la aceste incidente și trebuie luate măsuri pentru a împiedica repetarea lor în viitor. Dacă este necesar, procurorii și familiile acestora trebuie să beneficieze de consiliere sau de sprijin psihologic adecvat[10].

19. CCPE dorește, de asemenea, să reamintească o altă recomandare formulată de Organizația Națiunilor Unite, și anume că statele trebuie să se asigure că procurorii își pot exercita funcțiile fără a fi supuși intimidării, obstrucționării, hărțuirii, ingerinței nejustificate sau expunerii nejustificate la răspundere civilă, penală sau de altă natură [11].

20. În vederea asigurării calității activității procurorilor, CCPE a subliniat importanța, ba chiar necesitatea, instituirii unor garanții pentru siguranța personală a procurorilor și a familiilor acestora. Mai exact, atunci când procurorii sunt chemați să se ocupe de cazuri de terorism, precum și de criminalitate gravă și organizată, Procuratura ar trebui să ia măsuri proactive pentru a le proteja viața, sănătatea, libertatea, integritatea fizică și bunurile[12]. Având în vedere provocările actuale, problema securității digitale a procurorilor capătă, la rândul ei, o importanță din ce în ce mai mare.

21. CCPE susține recomandarea CEPEJ conform căreia clădirile instanțelor ar trebui, cel puțin, să fie dotate cu dispozitive de securitate adecvate, al căror nivel ar putea fi consolidat, dacă este necesar, în timpul ședințelor de judecată privind cauze cu o

---

[7] Recomandarea CM/Rec(2000)19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul Procuraturii în sistemul de justiție penală, paragraful 5, litera g.

[8] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind standardele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, clauza XI.

[9] Avizul nr. 7 (2012) al CCPE privind gestionarea resurselor Procuraturii, paragraful 22. A se vedea, de asemenea, Declarația AIP privind standardele minime referitoare la securitatea și protecția procurorilor și a familiilor acestora (2008).

[10] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind standardele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, paragraful 91. A se vedea, de asemenea, Consiliul pentru Drepturile Omului al Națiunilor Unite, Raportul Raportoarei speciale a Națiunilor Unite privind independența judecătorilor și a avocaților, Gabriela Knaul, A/HRC/20/19, 7 iunie 2012, paragrafele 76–78 și 118.

[11] Liniile directoare privind rolul procurorilor, adoptate de cel de-al optulea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea criminalității și tratamentul delincvenților, Havana, Cuba (1990), paragraful 4.

[12] Avizul nr. 11 (2016) al CCPE privind calitatea și eficacitatea activității procurorilor, inclusiv în lupta împotriva terorismului și a criminalității grave și organizate, Recomandarea 5.

acoperire mediatică deosebită sau în perioade de criză[13].

22. De asemenea, CCPE a subliniat că securitatea personală a procurorilor nu trebuie compromisă de informațiile comunicate mass-mediei[14].

2. Situația actuală și provocările de abordat

23. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul elaborat în cadrul prezentului Aviz arată că, în ansamblu, statele membre acordă atenția cuvenită protecției și securității procurorilor, deși cadrele și mecanismele instituționale și operaționale variază de la o țară la alta. Unul dintre obiectivele prezentului Aviz este de a elabora un document coerent care să sintetizeze aceste informații, precum și punctele de vedere respective ale membrilor CCPE[15] .

24. În majoritatea statelor membre, această chestiune este reglementată prin legislație, de obicei prin cea care reglementează organizarea și funcționarea procuraturii. În alte state membre, însă, aceasta este reglementată prin norme stabilite prin decrete și ordine guvernamentale sau ministeriale, precum și prin alte acte normative. În anumite state membre, aceasta face obiectul unor directive adoptate de organismele de auto reglementare ale procuraturii. CCPE consideră că o bună practică este consacrarea protecției procurorilor la nivel legislativ, deoarece această abordare permite recunoașterea importanței chestiunii și conferirea unui temei juridic mai solid, lăsând în același timp posibilitatea de a reglementa mai detaliat aspecte specifice la diverse niveluri de reglementare.

25. În acest scop, majoritatea statelor membre dispun de mecanisme specifice de protecție, pe care CCPE le susține pe deplin și care sunt puse în aplicare la cererea procurorului în cauză pentru a asigura siguranța acestuia și/sau a familiei sale. De asemenea, majoritatea statelor membre au instituit măsuri generale de protecție destinate procurorilor, fără ca procurorul în cauză să fie nevoit să le solicite. Statele membre oferă, de asemenea, formare specializată pe această temă sau includ cel puțin măsuri de siguranță și securitate în sesiunile de formare generală pe tot parcursul carierei profesionale a procurorilor.

26. În acest context, CCPE consideră că este necesar, în special, să se prevadă posibilitatea ca procurorii, în circumstanțe clar definite, să se adreseze direct șefului / șefei Procuraturii General sau unei unități special desemnate, însărcinată cu chestiunile legate de securitatea procurorilor, pentru a efectua o evaluare urgentă a riscurilor și, dacă este cazul, pentru a pune în aplicare fără întârziere măsurile de protecție adecvate. Un astfel de mecanism ar trebui să garanteze un nivel adecvat de confidențialitate în ceea ce privește informațiile referitoare la amenințări și la măsurile de securitate luate.

27. Deși recunoaște dreptul mass-mediei de a informa cu privire la justiția penală și importanța dezbaterii publice, CCPE își exprimă îngrijorarea cu privire la atacurile răuvoitoare la care sunt supuși anumiți procurori în mass-media și la riscul ca acestea să dea naștere la difuzarea de critici personale și informații tendențioase, în special pe rețelele sociale. Această situație se poate dovedi deosebit de problematică și potențial

[13] Liniile directoare ale CEPEJ privind organizarea și accesibilitatea sediilor instanțelor (clădiri) (2014), secțiunea 4.4.1.
[14] Pentru mai multe detalii privind standardele existente în acest domeniu, a se vedea subcapitolul E. Reglementarea relațiilor dintre procurori și mass-media, inclusiv rețelele sociale.
[15] Aceeași abordare este aplicată în prezentul Aviz pentru celelalte domenii evidențiate în subcapitolele B-G din capitolul III.

periculoasă pentru procurorii însărcinați cu dosare „foarte mediatizate” sau „de mare rezonanță”, care atrag o atenție sporită din partea publicului, mai ales atunci când acestea vizează terorismul, criminalitatea organizată, corupția (în special cazurile în care sunt implicate personalități politice), precum și alte infracțiuni grave (a se vedea, de asemenea, paragraful 41 din prezentul Aviz).

28. În acest sens, CCPE susține pe deplin practica în vigoare în statele membre, unde relațiile Procuraturii cu actorii externi, în special cu mass-media, sunt menținute cât mai impersonale posibil, Procuratura acționând ca un actor instituțional și fiind reprezentat de un procuror sau un membru al personalului procuraturii desemnat special în acest scop sau, în cazuri de importanță deosebită, de conducerea de vârf a procuraturii. În acest fel, se evită orice interacțiune inutilă cu procurorii individuali, iar numele și alte date ale acestora nu sunt divulgate.

29. În plus, pentru a risipi anumite îngrijorări legate de faptul că procurorii însărcinați cu cazuri „foarte mediatizate” sau „de mare rezonanță” nu beneficiază de o protecție suficientă, CCPE consideră că, deși trebuie să existe mecanisme de protecție uniforme pentru toți procurorii, este necesar să se instituie și măsuri specifice consolidate și eficiente pentru procurorii care se ocupă de astfel de cazuri sensibile. CCPE subliniază avantajele pe care le prezintă existența unui Procuratură eficient, capabil să evalueze riscurile și să pună în aplicare, dacă este necesar, măsuri de protecție pentru procurori și membrii familiilor acestora[16].

30. CCPE ia act de preocupările semnalate de membrii săi, cum ar fi:

- aplicarea măsurilor de protecție în mod nediscriminatoriu, independent de interesele politice și cele corporatiste / ale companiilor;
- diverse tipuri de comportamente amenințătoare, de violență verbală sau de altă natură, atât în interiorul, cât și în afara sălii de judecată, inclusiv din partea inculpaților sau a apropiaților acestora;
- asigurarea unui nivel adecvat de securitate la locul de muncă și alte aspecte problematice.

31. În acest sens, CCPE constată că cerințele fundamentale impuse statelor membre constau în a avea și a manifesta în mod clar voința politică de a proteja procurorii, de a dezvolta o cultură a toleranței zero față de orice formă de atac răuvoitor la care ar putea fi supuși anumiți procurori, inclusiv prin intermediul mass-media, să instituie măsuri de protecție suficiente prevăzute de legislație, să aloce resurse suficiente și să apeleze la organismele de reglementare competente în acest scop.

B. Promovarea bunăstării procurorilor

1. Context

32. Deși bunăstarea procurorilor nu a făcut încă obiectul unei analize din partea CCPE, această chestiune are un impact direct atât asupra calității, cât și asupra eficienței muncii lor și, în consecință, asupra bunei funcționări a sistemelor judiciare. Ea se referă exclusiv la bunăstarea profesională a procurorilor în exercitarea eficientă a funcțiilor lor. Profesia de procuror prezintă dificultăți specifice care trebuie luate în considerare prin diverse

[16] Inclusiv o analiză aprofundată a riscurilor legate de protecția și securitatea procurorilor în anumite tipuri de cauze, în special în cele cu o dimensiune internațională.

măsuri și garanții bine definite.

33. În acest sens, CCPE reamintește că nivelurile de stres profesional în cadrul sistemelor judiciare din întreaga lume au atins cote ridicate și că marea majoritate a judecătorilor și a membrilor sistemului judiciar nu dispune de suficient timp pentru a-și menține o stare optimă de bunăstare fizică și psihologică[17], deși acest lucru este esențial pentru a le permite să-și exercite funcțiile cu competență și diligență[18]. Având în vedere proximitatea și natura complementară a misiunilor judecătorilor și procurorilor, este foarte probabil ca aceste preocupări să fie valabile și în cazul procurorilor.

34. CCPE constată că bunăstarea procurorilor este o chestiune transversală, care depinde de alte aspecte abordate în diferite părți ale prezentului Aviz, în special îmbunătățirea condițiilor de muncă ale procurorilor și gestionarea volumului lor de muncă[19].

2. Situația actuală și provocările de depășit

35. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul elaborat pentru prezentul Aviz arată că marea majoritate a statelor membre consideră că bunăstarea procurorilor are o importanță fundamentală pentru calitatea și eficacitatea muncii lor și că, prin urmare, aceasta contribuie la eficiența justiției.

36. Acestea evidențiază, în primul rând, garanțiile legislative și instituționale generale care permit funcționarea independentă și imparțială a procuraturii. Răspunsurile subliniază faptul că finanțarea, perspectivele de carieră ale procurorilor, condițiile lor de muncă, remunerația, siguranța, echipamentul tehnic, capacitățile administrative suficiente și alte aspecte obiective, luate în ansamblu, sunt toate menite să faciliteze un sistem eficient de justiție penală și, prin extensie, bunăstarea individuală a procurorilor.

37. Cu toate acestea, numeroase state membre aplică și măsuri de sprijin mai subiective, printre care:

- sprijin psihologic;
- sprijinul colegial și crearea de rețele;
- activități de consolidare a spiritului de echipă [/teambuiding];
- sesiuni de formare dedicate stabilirii priorităților și gestionării timpului, sănătății mintale și gestionării stresului[20], recunoașterii suprasolicitării și prevenirii epuizării profesionale, gestionării conflictelor și a emoțiilor, precum și altor teme, în funcție de necesități.

38. În majoritatea statelor membre se observă o combinație de măsuri atât obiective, cât și subiective, în diferite grade, o abordare pe care CCPE o consideră cea mai adecvată pentru a garanta bunăstarea procurorilor. Așa cum s-a menționat mai sus, CCPE

[17] Raportul Oficiului Națiunilor Unite împotriva Drogurilor și Criminalității (UNODC) intitulat „Explorarea legăturilor dintre bunăstarea judiciară și integritatea judiciară” privind ancheta globală realizată de Rețeaua pentru Integritatea Judiciară (martie 2022), în secțiunea dedicată principalelor concluzii și lecțiilor de învățat.

[18] Declarația de la Nauru privind bunăstarea judiciară, adoptată la 25 iulie 2024 în cadrul Conferinței judiciare regionale privind integritatea și bunăstarea judiciară organizată de UNODC; a se vedea și Comentariul privind Principiile de la Bangalore privind etica judiciară (2018), paragraful 194.

[19] Cu privire la normele existente referitoare la volumul de muncă al procurorilor, a se vedea, pentru mai multe detalii, subcapitolul C. Îmbunătățirea condițiilor de muncă ale procurorilor, în special remunerația acestora și gestionarea volumului de muncă.

[20] Inclusiv dreptul de a se deconecta atunci când nu se află în serviciu activ.

consideră bunăstarea procurorilor ca fiind o chestiune transversală, influențată de toate aspectele activității procuraturii; prin urmare, acesta recomandă o abordare holistică privind modul în care aceasta ar trebui menținută și protejată.

39. De asemenea, CCPE împărtășește principalele preocupări exprimate de majoritatea membrilor săi, și anume faptul că creșterea rapidă a volumului de muncă al procurorilor, care merge mână în mână cu complexitatea tot mai mare a dosarelor și cu un mediu juridic din ce în ce mai exigent, precum și faptul că aceștia se confruntă cu conținuturi extrem de tulburătoare și cu situații solicitante din punct de vedere emoțional, contribuie la creșterea stresului și la favorizarea epuizării profesionale, ceea ce reprezintă cea mai gravă amenințare la adresa bunăstării lor[21]. Această chestiune capătă o importanță cu atât mai mare cu cât procurorii sunt trași la răspundere pentru orice eventuală eroare care ar putea avea consecințe grave asupra cursului justiției. În acest sens, este important să se încurajeze semnalarea problemelor pentru a favoriza un mediu propice învățării.

40. În contextul preocupărilor menționate mai sus, CCPE subliniază în special expunerea procurorilor, adesea în mod repetat, la elemente traumatizante[22]. CCPE consideră că procurorii ar trebui să poată beneficia cu ușurință de sprijin în materie de sănătate mintală sau de asistență psihologică pentru a-i ajuta să facă față acestor situații, atunci când este necesar[23]. Aceștia ar trebui să aibă la dispoziție un sprijin profesional independent, în condiții de confidențialitate, anonimat și gratuit[24].

41. În plus, procurorii sunt din ce în ce mai supuși unor presiuni externe, în special de natură politică, dar și legate de mediatizarea din mass-media și de pe rețelele sociale. Astfel, se poate întâmpla ca mass-media oficială și neoficială să publice articole negative în care procurorii sunt menționați nominal sau ca aceștia să fie supuși hărțuirii online prin intermediul rețelelor sociale, în special prin amenințări adresate lor sau celor apropiați; aceste situații sunt adesea interdependente și se cumulează, exercitând astfel o presiune considerabilă asupra procurorilor. Acest fenomen se poate accentua în cazurile care vizează personalități, întreprinderi sau responsabili politici de prim rang. Astfel de evenimente pot avea repercusiuni negative grave asupra bunăstării procurorilor, ceea ce le poate afecta activitatea. Potrivit CCPE, procurorii ar trebui, prin urmare, să beneficieze de un sprijin adecvat care să le permită să facă față provocărilor pe care le reprezintă aceste situații. Aceste măsuri pot lua forma unui răspuns instituțional la reportajele negative și la hărțuirea online și, dacă este necesar, a unor proceduri de securitate menite să le asigure protecția personală (a se vedea, de asemenea, paragrafele 27-29).

42. În legătură cu necesitatea unei strategii globale privind condițiile de muncă, CCPE ia act

---

[21] Pentru măsurile de sprijin legate de viața de familie, în special concediul parental, telemunca / munca la distanță și altele, a se vedea Avizul nr. 20 (2025) al CCPE privind diversitatea și incluziunea în Procuraturi.

[22] De exemplu, imagini legate de terorism, crime violente, pornografie infantilă, abuzuri și exploatare sexuală, documente de autopsie etc. Lista exhaustivă a elementelor traumatizante poate fi foarte lungă, iar toți procurorii sunt expuși la acestea.

[23] Având în vedere apropierea dintre profesiile de judecător și de procuror, a se vedea și Avizul nr. 28 (2025) al CCJE privind importanța bunăstării judecătorilor pentru administrarea justiției, paragraful 17; a se vedea, de asemenea, documentul CEPEJ intitulat „Scoaterea judecătorului din izolare. Linii directoare menite să îmbunătățească competențele profesionale și interpersonale ale judecătorului, să consolideze schimbul de cunoștințe și colaborarea și să depășească o cultură judiciară a izolării” (2019), paragrafele 101, 102 și 104.

[24] În acest sens, trebuie precizat că dosarele medicale ar trebui păstrate separat de dosarele de personal și de cele de evaluare.

de alte preocupări exprimate de membrii săi, în special:

- lipsa procurorilor și a personalului, precum și rotația acestora;
- repartizarea inegală a sarcinilor între aceștia;
- insuficiența infrastructurii, a spațiilor de lucru și a echipamentelor;
- expunerea la criticile publicului;
- scăderea atractivității profesiei de procuror;
- insuficiența garanțiilor sociale;
- dificultățile de a concilia viața profesională, viața privată și cea de familie, în special necesitatea de a asigura permanențe în afara programului de lucru, precum și atunci când procurorii sunt detașați departe de locul de reședință;
- lipsa unei strategii și a unei abordări sistematice în favoarea bunăstării;
- cerințele legate de utilizarea tehnologiilor informației și a noilor sisteme digitale.

43. Un volum de muncă insuportabil poate avea repercusiuni grave și negative asupra condițiilor de muncă ale procurorilor. În acest sens, CCPE consideră că ar trebui pusă în aplicare o strategie globală pentru a ajuta procurorii să mențină un echilibru sănătos între viața profesională și cea privată[25]. Aceasta ar trebui să permită concilierea vieții profesionale cu viața privată și de familie, protejând în același timp viața privată de influența potențial negativă a vieții profesionale. Acest lucru trebuie considerat ca o modalitate de a preveni situațiile în care procurorii se confruntă cu un risc real de epuizare profesională sau de consecințe negative similare, ceea ce, pe lângă prejudiciul cauzat la nivel individual, perturbă buna funcționare a procuraturilor.

44. O astfel de strategie poate include, în special, concedii din motive familiale, regimuri flexibile de lucru și, atunci când acest lucru este compatibil cu nevoile serviciului, telemunca sau munca la distanță, precum și sprijin pentru procurorii detașați departe de locul lor de reședință. Recurgerea la aceste măsuri nu ar trebui să aibă un impact negativ asupra carierei procurorilor.

45. De asemenea, pentru a reduce presiunea exercitată de volumul de muncă, Procuratura ar trebui să ofere sprijin procurorilor în vederea consolidării competențelor lor profesionale, de exemplu prin strategii de gestionare a timpului, de prioritizare a sarcinilor, de sprijin între colegi și de creare de rețele, prin activități de coeziune a echipei, de mobilitate etc. CCPE consideră că aceste măsuri, atunci când sunt combinate, constituie o abordare cuprinzătoare a gestionării stresului legat de muncă.

46. În plus, potrivit CCPE, departamentul de resurse umane al Procuraturii ar trebui să dispună de o politică internă dedicată bunăstării profesionale a procurorilor, pentru a face față dificultăților specifice cu care se confruntă această profesie.

47. CCPE încurajează Procuratura să înființeze unități specializate însărcinate cu bunăstarea și sprijinul procurorilor care suferă de epuizare profesională, stres legat de muncă sau alte dificultăți profesionale, în vederea menținerii și îmbunătățirii eficacității și rezilienței lor profesionale. Aceste servicii ar trebui să garanteze confidențialitate strictă și să ofere garanții clare, asigurându-se că orice dezvăluiri personale făcute de procurorii în cauză în acest context nu sunt utilizate în detrimentul carierei lor profesionale. Prin asigurarea unui mediu sigur și favorabil, Procuraturăele ar trebui să le permită procurorilor să solicite

[25] Un sondaj recent al CEPEJ, la care au răspuns aproape 4.600 de judecători și membri ai personalului judiciar, a evidențiat o serie de dificultăți cu care se confruntă judecătorii în menținerea unui echilibru satisfăcător între viața profesională și cea privată; a se vedea https://www.coe.int/fr/web/cepei/-/cepei-workshop-on-improving-work-life-balance-for-judges.

ajutor fără a se teme de consecințe negative.

C. Îmbunătățirea condițiilor de muncă ale procurorilor, în special a remunerării și gestionării volumului de muncă

1. Standardele în vigoare

48. Chestiunea condițiilor de muncă ale procurorilor, și în special a remunerării acestora, a fost abordată în mod regulat de Consiliul Europei și de alte organizații internaționale, ceea ce subliniază importanța acestui subiect.

49. Comitetul de Miniștri și CCPE au subliniat că statele membre ar trebui să ia măsuri pentru a garanta procurorilor condiții de muncă rezonabile, în special o remunerație, siguranța locului de muncă și o pensie pe măsura rolului lor crucial, precum și o vârstă de pensionare adecvată[26], și pentru ca aceste condiții să fie reglementate prin lege[27].

50. În plus, condițiile de muncă ar trebui să reflecte importanța și demnitatea procuraturii, precum și respectul care i se cuvine. Remunerarea adecvată a procurorilor implică, totodată, recunoașterea funcției și a rolului lor esențial, contribuind totodată la atenuarea riscului de corupție[28]. CCPE a insistat, de asemenea, asupra acestei chestiuni în mai multe alte avize[29].

51. În acest sens, CCPE a recunoscut proximitatea și complementaritatea misiunilor judecătorilor și procurorilor. Există o paralelă directă între aceștia în ceea ce privește cerințele și garanțiile similare ale statutului și condițiilor lor de angajare, în special remunerația[30].

52. La rândul ei, Comisia de la Veneția a subliniat importanța misiunii procurorilor și necesitatea de a le asigura o remunerație suficientă pentru a reduce riscul de corupție[31]. Și GRECO a insistat asupra importanței unei remunerări adecvate a procurorilor, recomandând ca aceasta să se bazeze pe criterii transparente și obiective[32].

53. Importanța condițiilor de muncă ale procurorilor, în special a remunerației acestora, a fost subliniată și de ONU, de organismele sale create în temeiul tratatelor, precum și de alte

---

[26] În acest context, CCPE ia act de preocupările exprimate de membrii săi cu privire la eventualele manipulări ale vârstei de pensionare, care ar servi drept pretext pentru înlocuirea în mod selectiv a anumitor procurori, precum și de importanța de a avea certitudine cu privire la durata mandatului procurorilor.

[27] Recomandarea CM/Rec(2000)19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul Procuraturii în sistemul de justiție penală, paragraful 5, litera d. A se vedea și Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind normele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, paragraful 75.

[28] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind normele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, paragraful 76.

[29] Avizul nr. 13 (2018) al CCPE privind independența, responsabilitatea și etica procurorilor, Recomandarea XI; a se vedea și Avizul nr. 16 (2021) al CCPE privind implicațiile deciziilor instanțelor internaționale și ale organismelor create în temeiul tratatelor asupra independenței practice a procurorilor, Concluzii, secțiunea A(1).

[30] Avizul comun al CCPE și al CCJE (nr. 4 (2009) pentru CCPE și nr. 12 (2009) pentru CCJE) privind relațiile dintre judecători și procurori într-o societate democratică, Notă explicativă, paragraful 37.

[31] Raportul Comisiei de la Veneția privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar: Partea a II-a – Parchetul (2010), paragraful 69.

[32] Al patrulea ciclu de evaluare al GRECO: Prevenirea corupției parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor, Raportul de evaluare privind Estonia adoptat de GRECO în cadrul celei de-a 58-a reuniuni plenare (Strasbourg, 3-7 decembrie 2012), paragraful 172.

organizații internaționale[33].

54. Procuratura ar trebui să instituie sisteme transparente și obiective de numire și de evoluție în carieră[34], care pot varia în funcție de tradițiile juridice ale fiecărei țări. Atunci când exercitarea funcțiilor de procuror necesită o relocare geografică, în special în domenii sensibile precum combaterea terorismului, procuratura ar trebui să se asigure că procurorii în cauză beneficiază de o protecție adecvată și de condiții de viață corespunzătoare.

55. CCPE a subliniat deja necesitatea instituirii unui sistem de calcul al volumului de muncă al procurorilor pentru a identifica nevoile lor în continuă evoluție. Acest sistem ar trebui, de asemenea, să permită măsurarea factorilor care influențează sau afectează îndeplinirea misiunilor lor, astfel încât acestea să fie duse la bun sfârșit[35].

56. Așa cum a indicat CCPE în legătură cu cazurile de corupție, afirmație care se poate aplica și altor tipuri de infracțiuni, repartizarea dosarelor și gestionarea volumului de muncă ar trebui, în general, să se bazeze pe un sistem obiectiv de repartizare care să țină seama de complexitatea și eventuala dificultate a dosarelor, precum și de cunoștințele, aptitudinile și competențele procurorilor. În plus, procurorii ar trebui să beneficieze de sprijinul necesar și să li se acorde un termen suficient, adaptat complexității dosarelor[36].

57. CCPE consideră, totodată, că este important să-și reafirme standardele privind finanțarea procuraturii. Procurorii trebuie să dispună de mijloace suficiente pentru a-și îndeplini diversele misiuni în contextul noilor pericole și provocări naționale și internaționale, în special a celor generate de dezvoltarea tehnologiilor și de procesele de globalizare. Procuratura trebuie să fie în măsură să-și estimeze nevoile, să-și negocieze bugetele și să decidă cu privire la utilizarea fondurilor alocate[37]. De asemenea, CCPE recunoaște pe deplin necesitatea actualizării permanente a programelor de formare pentru a face față provocărilor actuale și viitoare.

2. Situația actuală și provocările de depășit

58. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul referitor la prezentul Aviz arată că, în statele membre, remunerația procurorilor este, în general, competitivă și comparabilă cu cea a altor funcții din sectorul public judiciar, fapt pe care CCPE îl salută. În majoritatea cazurilor, aceasta este comparabilă cu cea a judecătorilor. În anumite state membre, judecătorii și procurorii urmează același parcurs profesional și, prin urmare, beneficiază

[33] De exemplu, Liniile directoare privind rolul procurorilor, adoptate de cel de-al optulea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea criminalității și tratamentul delincvenților (1990), paragrafele 3 și 6. A se vedea, de asemenea, Comitetul pentru Drepturile Omului (organism de convenție în temeiul PIDCP), examinarea rapoartelor prezentate de statele părți în temeiul articolului 40 din PIDCP, observații finale, CCPR/C/79/Add.79 (1997), paragraful 18. A se vedea, totodată, Normele Asociației Internaționale a Procurorilor (AIP) privind responsabilitatea profesională și Declarația privind îndatoririle și drepturile esențiale ale procurorilor (1999), articolul 6, alineatul (3).

[34] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind normele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, clauza XII; a se vedea, de asemenea, raportul Comisiei de la Veneția privind normele europene referitoare la independența sistemului judiciar: Partea II – Parchetul (2010), paragraful 18; a se vedea, de asemenea, al patrulea ciclu de evaluare al GRECO: Prevenirea corupției parlamentarilor, judecătorilor și procurorilor, Raportul de evaluare privind Ucraina (2017), paragraful 223.

[35] Avizul nr. 7 (2012) al CCPE privind gestionarea resurselor Procuraturii, paragraful 38.

[36] Avizul nr. 14 (2019) al CCPE privind rolul procurorilor în combaterea corupției și a criminalității economice și financiare care decurge din aceasta, paragraful 34.

[37] Avizul nr. 7 (2012) al CCPE privind gestionarea resurselor Procuraturii, capitolul IV. Recomandări, paragrafele (i) și (ii).

de aceleași niveluri salariale. Anumite state membre oferă procurorilor salarii comparabile cu cele ale funcționarilor publici, în timp ce altele le propun remunerații mai ridicate.

59. În același timp, nivelurile de remunerare ale procurorilor sunt, în esență, aceleași pe întreg teritoriul statelor membre; prin urmare, acestea nu reflectă disparitățile costului vieții dintre marile orașe și restul țării. Prin urmare, CCPE consideră că, având în vedere diversitatea condițiilor regionale și socio-economice din statele membre, în special creșterea costului vieții în marile centre urbane, statele membre ar trebui să instituie mecanisme adecvate de echilibrare financiară pentru a compensa discrepanțele semnificative dintre diferitele zone. Acestea ar putea lua, în special, forma unor ajutoare pentru locuință. Astfel de măsuri ar contribui la consolidarea bunăstării sociale și economice a procurorilor, îmbunătățind în același timp eficiența, stabilitatea și funcționarea generală a procuraturii.

60. În plus, unele state membre indică faptul că, deși remunerația este, în general, aliniată la cea din sistemul judiciar, persistă îndoieli cu privire la competitivitatea sa globală în raport cu sectorul privat, în special în comparație cu avocații, ceea ce poate afecta atractivitatea profesiei.

61. Printre cele mai frecvente preocupări semnalate cu privire la condițiile de muncă se numără:

- volumul mare de muncă, presiunea constantă și sindromul de epuizare cu care se confruntă procurorii; necesitatea îmbunătățirii sistemelor de gestionare a dosarelor[38];
- complexitatea tot mai mare a dosarelor;
- numărul insuficient de procurori și lipsa cronică de personal de sprijin, asistenți, anchetatori și specialiști IT, ceea ce agravează volumul de muncă al procurorilor.

62. Poziția unică pe care o ocupă procurorii în cadrul sistemului de justiție penală, care îi determină adesea să-și asume singuri responsabilitatea pentru proceduri complexe care se pot întinde pe perioade îndelungate, face ca sistemul judiciar să fie deosebit de vulnerabil la factorii care afectează capacitatea fiecărui procuror de a-și îndeplini eficient atribuțiile. În aceste circumstanțe, orice element care împiedică capacitatea procurorului de a-și exercita funcțiile poate avea un impact direct asupra eficienței și bunei funcționări a sistemului judiciar în ansamblu.

63. CCPE subliniază, de asemenea, cât de important este să se definească principiile unei gestionări eficiente a dosarelor și să se instituie un sistem bazat pe aceste principii. Acest sistem ar trebui să țină seama nu numai de complexitatea dosarelor, ci și de numărul lor, precum și de nivelurile de competențe și experiență necesare procurorilor care se ocupă de aceste dosare.

64. În acest sens, CCPE salută instituirea unor planuri de urgență și de contingență (care pot prevedea posibilități de înlocuire) menite să reducă volumul de muncă, în special în domeniile specializate ale dreptului, în cadrul instanțelor de dimensiuni reduse, unde procurorilor li se pot atribui responsabilități disproporționate, în condițiile în care posibilitățile de mobilitate sunt limitate.

65. CCPE consideră, de asemenea, că ar trebui încurajate avantajele legate de promovarea mobilității în cadrul Procuraturii, în special pentru procurorii care lucrează în sectoare

[38] A se vedea și paragrafele 43–45 din capitolul III.

juridice mai stresante și mai solicitante din punct de vedere emoțional, eventual după o perioadă determinată.

66. CCPE subliniază că, pentru ca procurorii să beneficieze de condiții bune de muncă, este necesar să li se pună la dispoziție personal de sprijin, în special asistenți juridici, agenți administrativi și statisticieni, îndrumare profesională în materie de management, precum și personal specializat, în funcție de complexitatea și caracterul sensibil al cauzelor tratate.

67. Disponibilitatea și combinarea acestor elemente sunt indispensabile nu numai pentru eficiența muncii procurorilor, ci și pentru a spori respectul față de profesia de procuror și a consolida încrederea publicului în sistemul judiciar, care constituie un element esențial al statului de drept.

D. Asigurarea unei gestionări eficiente a Procuraturii

1. Standardele în vigoare

68. CCPE a subliniat că, întrucât majoritatea procuraturilor se caracterizează printr-o structură ierarhică, este cu atât mai important ca conducătorii acestora să fie ei înșiși pe deplin independenți și imparțiali și să fie percepuți ca atare, pentru a garanta independența și autonomia serviciilor pe care le conduc. Prin urmare, managementul procuraturii ar trebui să fie complet apolitic[39].

69. CCPE a recunoscut că, din cauza unor factori precum volumul de muncă și dimensiunea procuraturii, procurorii generali pot fi nevoiți să delege anumite funcții și sarcini adjuncților lor sau altor funcționari de rang înalt din cadrul procuraturii. Chiar și atunci când funcțiile de conducere sunt exercitate de acești funcționari în locul procurorului general[40], standardele relevante ale CCPE privind statutul și funcționarea lor independentă și imparțială se aplică *mutatis mutandis*[40].

70. Prin urmare, CCPE concluzionează că funcționarii de rang înalt din cadrul procuraturii cărora le sunt încredințate funcții de conducere ar trebui să beneficieze de aceleași garanții și protecții ca și procurorii generali, pentru a-și putea exercita funcțiile în mod eficient.

71. CCPE consideră că acest standard prezintă o importanță deosebită pentru buna gestionare a procuraturilor din statele membre și, prin urmare, pentru a garanta funcționarea eficientă a acestora, în conformitate cu normele sau standardele internaționale aplicabile.

72. În acest sens, așa cum a subliniat deja CCPE, relațiile dintre diferitele niveluri ierarhice din cadrul Procuraturii trebuie să fie reglementate de dispoziții clare și fără ambiguitate, pentru a evita intervenția nejustificată a unor considerente personale sau de altă natură și pentru a garanta că Procuratura este gestionat în mod transparent, imparțial și eficient, cu respectarea strictă a legii[41].

73. Este necesar să se stabilească o repartizare clară a competențelor între procurorii de

[39] Avizul nr. 19 (2024) al CCPE privind managementul procuraturilor în vederea garantării independenței și imparțialității acestora, paragraful 13.
[40] Ținând seama, totodată, de alte sisteme existente în Europa.
[41] Avizul nr. 19 (2024) al CCPE privind managementul procuraturilor în vederea garantării independenței și imparțialității acestora, Recomandarea 13.

rang înalt însărcinați cu conducerea Procuraturii, bazată pe principiile obiectivității și echilibrului just între aceștia, ale repartizării echitabile a sarcinilor de lucru din punct de vedere calitativ și cantitativ, ale tratamentului echitabil și ale egalității. Această repartizare va garanta un proces decizional clar, obiectiv și transparent, precum și obligația de a da socoteală a celor mai înalți responsabili ai Procuraturii.

74. CCPE a declarat, de asemenea, că toți procurorii, inclusiv conducerea la vârf, trebuie să respecte cele mai exigente standarde etice și profesionale, comportându-se întotdeauna în mod imparțial și obiectiv. Prin urmare, aceștia ar trebui să se asigure că dau dovadă de independență și imparțialitate și că sunt percepuți ca atare; ar trebui să se abțină de la orice activitate politică incompatibilă cu principiul imparțialității și să nu intervină în cauze în care interesele lor personale sau relațiile lor cu persoanele implicate în cauză ar putea afecta imparțialitatea lor deplină[42].

2. Situația actuală și provocările de abordat

75. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul referitor la prezentul Aviz arată că, în statele membre, repartizarea competențelor în cadrul procuraturii este definită de lege și/sau de alte acte juridice. Aceste competențe se bazează, în general, pe o structură ierarhică a întregului sistem, în cadrul căreia șeful sau șefa procuraturii joacă un rol decisiv și dispune de competențele, autoritatea și puterile necesare pentru a reglementa toate aspectele legate de activitatea procurorilor.

76. CCPE ia act de următoarele preocupări semnalate de membrii săi:

- numărul insuficient de procurori și de personal auxiliar, în special la nivel regional și specializat;
- o situație bugetară dificilă;
- o repartizare inegală a volumului de muncă în anumite domenii specializate (de exemplu, criminalitate financiară, economică și criminalitate organizată gravă, criminalitate informatică, infracțiuni cu elemente transfrontaliere);
- cerințe tot mai mari în materie de specializare profesională și de coordonare între diferitele niveluri ale procuraturii;
- o sarcină administrativă semnificativă care apasă asupra șefilor Procuraturii;
- alocarea adecvată a resurselor în cadrul unui Procuratură [sau serviciu de urmărire penală] descentralizat.

77. CCPE subliniază că este de preferat ca legea să definească repartizarea competențelor între procurorii responsabili cu conducerea Procuraturii (și nu doar pe cele ale șefului sau șefei Procuraturii); aceasta este, în general, prevăzută de legislația privind organizarea și funcționarea Procuraturii. Acest aspect este esențial, având în vedere importanța atribuțiilor lor. În paralel, repartizarea competențelor la nivelurile inferioare ale procuraturii poate fi pusă în aplicare prin alte acte juridice, în special prin instrucțiuni și regulamente interne.

78. O astfel de lege ar putea, în opinia CCPE, să urmărească mai multe obiective, printre care evitarea unor niveluri disproporționate de competențe, asigurarea unei repartizări echitabile a volumului de muncă între procurorii care ocupă funcții de conducere în cadrul Procuraturii, precum și asigurarea faptului că aceștia nu sunt supuși niciunei forme de

[42] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind normele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, clauza VI.

presiune în exercitarea funcțiilor lor.

79. În majoritatea, dacă nu chiar în toate statele membre, există norme deontologice și profesionale care reglementează activitatea și conduita tuturor procurorilor, inclusiv a celor care ocupă funcții de conducere. În plus, aceste norme impun procurorilor restricții adecvate privind participarea lor la activități politice, precum și exprimarea și difuzarea opiniilor lor politice. CCPE susține pe deplin această abordare, deoarece garantează independența, imparțialitatea și obiectivitatea procurorilor.

E. Reglementarea relațiilor dintre procurori și mass-media, inclusiv rețelele sociale

1. Standardele în vigoare

80. CCPE subliniază că eficiența și transparența funcționării procuraturii constituie elemente esențiale ale statului de drept și factori importanți pentru garantarea unui proces echitabil. Această cerință implică, în special, independența procuraturii față de orice actor extern, inclusiv garanții de protecție împotriva oricărei influențe din partea mass-media.

81. Procurorii au nevoie de sprijin în materie de comunicare în interacțiunile și relațiile lor cu mass-media. În acest sens, este important să li se ofere procurorilor orientări privind relațiile publice și formare privind utilizarea rețelelor sociale. Aceste măsuri pot favoriza o mai bună comunicare, consolidând în același timp siguranța și securitatea procurorilor.

82. Sprijinul instituțional are, de asemenea, o importanță deosebită, în special prin înființarea, în cadrul Procuraturii, a unor servicii de comunicare sau de presă însărcinate nu numai cu furnizarea de informații relevante către mass-media, ci și cu acordarea de sprijin procurorilor, evidențiind în același timp eventualele motive de îngrijorare.

83. În plus, CCPE a subliniat că, atunci când procurorii sunt ținta unor informații false sau a unor acțiuni de intimidare prin intermediul mass-media sau al rețelelor sociale, aceștia dispun de dreptul de a rectifica informațiile contestate sau de alte căi de atac prevăzute de dreptul intern. Atunci când sunt difuzate informații false sau defăimătoare, acestea trebuie să facă obiectul unei rectificări, iar în caz de intimidare, procurorul trebuie să beneficieze de sprijin. Orice reacție ar trebui să provină, de preferință, din partea conducerii generale sau a unui purtător de cuvânt al Procuraturii. O astfel de reacție instituțională reduce la minimum necesitatea ca procurorii în cauză să-și exercite dreptul la replică și riscul unei „personalizări" excesive a conflictului[43]. Dacă se dovedește necesară inițierea unor acțiuni judiciare suplimentare, procurorii trebuie să beneficieze de un sprijin juridic adecvat (a se vedea și paragraful 28).

84. Atunci când procurorii comunică informații către mass-media, acestea nu ar trebui să le pună în pericol siguranța personală și nu ar trebui să menționeze procurori anume, ci doar să se refere la acțiunea Procuraturii într-un mod impersonal[44].

85. CCPE a recunoscut, de asemenea, că procurorii se bucură de dreptul la libertatea de exprimare, inclusiv în cadrul apartenenței lor la asociații profesionale și la sindicate, după caz, fiind totodată obligați să respecte secretul profesional, datoria de confidențialitate, datoria de rezervă și obiectivitatea. Atunci când procurorii intervin în mass-media în orice

[43] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind standardele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, paragraful 111. A se vedea și Avizul nr. 8 (2013) al CCPE privind relațiile dintre procurori și mass-media, paragraful 45.
[44] Avizul nr. 10 (2015) al CCPE privind rolul procurorilor în ancheta penală, paragraful 53.

calitate, aceștia trebuie să fie conștienți de riscurile pe care această intervenție le poate prezenta pentru modul în care opinia publică percepe imparțialitatea și integritatea Procuraturii[45].

86. În plus, CCPE subliniază că restricțiile impuse activităților politice și libertății de exprimare trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un obiectiv legitim și să fie necesare și proporționale. Acestea nu ar trebui să împiedice procurorii să contribuie la dezbaterea publică privind administrarea justiției, reformele legislative, independența procuraturii și statul de drept, sub rezerva obligațiilor lor de confidențialitate, discreție și imparțialitate[46].

2. Situația actuală și provocările de abordat

87. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul referitor la prezentul Aviz arată că, în statele membre, relațiile dintre procurori și mass-media, inclusiv rețelele sociale, sunt reglementate de lege sau de regulamente. Acestea includ, în general, legislația privind organizarea și funcționarea procuraturii, precum și codurile deontologice și de conduită.

88. În marea majoritate a statelor membre, există fie purtători de cuvânt desemnați în acest scop (fie că este vorba de procurori care au urmat o formare specifică, fie de profesioniști din mass-media care nu exercită funcția de procuror), fie servicii de presă, ba chiar, în anumite cazuri, servicii de relații publice. Acest lucru se aplică atât serviciilor centrale, cât și celor teritoriale ale Procuraturii, sau doar serviciilor centrale, în funcție de organizarea Procuraturii.

89. CCPE susține această practică și încurajează în continuare statele membre să reglementeze relațiile dintre procurori și mass-media.

90. Șeful / șefa Procuraturii și cei ai subdiviziunilor [/subordonatelor] sale teritoriale sau specializate își asumă, în general, conducerea integrală a serviciilor lor, ceea ce include, prin urmare, conducerea generală a comunicării cu mass-media, precum și imaginea publică și vizibilitatea procurorilor. Aceștia asigură coordonarea generală a activităților serviciilor de presă și pot interacționa direct cu mass-media în cazurile cele mai sensibile, care atrag o atenție sporită din partea publicului. În general, procurorii nu sunt încurajați să răspundă mass-mediei sau să aibă contacte cu aceasta. Cu toate acestea, unele state membre nu le interzic acest lucru, dacă se face cu respectarea normelor și a reglementărilor aplicabile și în coordonare cu serviciul de presă.

91. CCPE susține pe deplin măsurile instituționale luate de conducerea generală a Procuraturii pentru a răspunde mass-mediei în cazurile deosebit de sensibile sau atunci când în mass-media sunt difuzate critici răuvoitoare la adresa procurorilor. Prin urmare, CCPE constată că recomandarea sa anterioară (a se vedea paragraful 28 de mai sus) a devenit și mai urgentă în prezent. În astfel de cazuri, serviciul de presă al Procuraturii trebuie să reacționeze rapid și să furnizeze informații complete, pentru a risipi orice îndoială cu privire la obiectivitatea urmăririi penale și pentru a menține în același timp încrederea opiniei publice în sistemul judiciar.

92. În acest sens, CCPE dorește să reafirme că numele și datele cu caracter personal ale procurorilor trebuie să rămână confidențiale pe cât posibil, pentru a evita orice identificare inutilă a procurorilor în special (a se vedea și paragraful 28).

---

[45] Avizul nr. 8 (2013) al CCPE privind relațiile dintre procurori și mass-media, paragraful 19.
[46] În acest context, CCPE ia act de hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) în cauza *Kövesi împotriva României*, cererea nr. 3594/19, 5 mai 2020.

93. În societățile actuale, rețelele sociale și publicațiile informale online joacă un rol din ce în ce mai important în acoperirea mediatică a cazurilor, în special a celor foarte mediatizate[47], ceea ce poate accentua presiunea la care sunt supuși procurorii în exercitarea funcțiilor lor. Prin urmare, CCPE consideră că ceea ce s-a menționat mai sus cu privire la mass-media tradițională se aplică și rețelelor sociale, precum și publicațiilor informale online (a se vedea și paragraful 41).

94. În statele membre, codurile sau normele de etică și de conduită prevăd, în general, dispoziții care reglementează comportamentul procurorilor în mass-media, inclusiv pe rețelele sociale. Acest comportament este, în același timp, ghidat de principiile generale de bună practică și de reglementările interne ale procuraturii. Procurorii sunt obligați să dea dovadă de prudență și reținere în toate comunicările lor publice, inclusiv pe rețelele sociale[48].

95. În ceea ce privește rețelele sociale, informațiile și dezvăluirile referitoare la viața privată a procurorilor și la presupuse conflicte de interese prezintă riscuri suplimentare. Trebuie remarcat faptul că procurorii sunt adesea în imposibilitatea de a răspunde în mod adecvat la criticile răuvoitoare formulate pe rețelele sociale, având în vedere normele disciplinare și deontologice, în special din cauza obligațiilor care le revin în temeiul datoriei de confidențialitate.

96. CCPE este de acord că, pentru a face față acestor provocări, Procuratura trebuie să își consolideze coordonarea activităților de comunicare, să organizeze cursuri de formare specializate și să se asigure că procurorii au la dispoziție norme deontologice și de conduită care să le ofere astfel orientări clare și practice[49]. Acești factori promovează o abordare uniformă, profesională și responsabilă în toate interacțiunile cu mass-media, inclusiv cu rețelele sociale.

97. Acest aspect este de o importanță deosebită, întrucât dezbaterea publică și politică, precum și mediul mediatic (inclusiv rețelele sociale), pot contribui uneori la crearea unei imagini eronate asupra rolului Procuraturii. CCPE consideră că Procuratura ar trebui, prin urmare, să acorde prioritate unei comunicări transparente cu publicul, în special prin intermediul mass-media, cu scopul de a consolida înțelegerea și încrederea publicului față de activitatea procurorilor.

F. Punerea tehnologiilor moderne în serviciul procurorilor

1. Standardele în vigoare

98. CCPE a subliniat că procurorii trebuie să dispună de mijloacele necesare și adecvate, inclusiv de utilizarea tehnologiilor moderne, pentru a-și îndeplini în mod eficient misiunea, care este fundamentală pentru statul de drept[50]. Tehnologiile digitale fac acum parte integrantă din anchetele și urmăririle penale, în special în domeniul criminalității transfrontaliere[51].

---

[47] Sintagma „cazuri cu mare rezonanță mediatică” se referă la acele cazuri care suscită un interes deosebit din partea publicului.
[48] Avizul nr. 8 (2013) al CCPE privind relațiile dintre procurori și mass-media.
[49] Organismele specializate în materie de etică și consultanță din cadrul Procuraturilor, împuternicite să emită recomandări fără caracter obligatoriu, pot constitui, la rândul lor, un instrument util în acest sens.
[50] Avizul nr. 9 (2014) al CCPE privind normele și principiile europene referitoare la procurori, inclusiv Carta de la Roma, clauza XVIII.
[51] Studiu tematic al CCPE privind digitalizarea activităților Procuraturilor și cooperarea internațională

99. CCPE este de acord că stăpânirea și utilizarea noilor tehnologii, precum și a unor mecanisme rapide, rentabile și simplificate, ar trebui să faciliteze activitatea procurorilor și să îi ajute să respecte termenele procedurale. Această utilizare trebuie să respecte principiile statului de drept, să se conformeze cerințelor Convenției europene a drepturilor omului (CEDO)[52] și să țină seama de concluziile și recomandările Comisiei europene pentru eficiența justiției (CEPEJ)[53], precum și ale altor organisme și instituții ale Consiliului Europei și ale altor foruri.

100. CCPE este de acord cu CEPEJ cu privire la importanța dezvoltării și utilizării tehnologiei în moduri care să mențină și să consolideze autonomia, independența și imparțialitatea judiciară, precum și statul de drept[54] .

101. Având în vedere că înțelegerea și utilizarea noilor tehnologii sunt indisolubil legate de recurgerea la inteligența artificială (IA), CCPE ia act, în același timp, de adoptarea recentă a Convenției-cadru a Consiliului Europei privind inteligența artificială și drepturile omului, democrației și statului de drept, și își reafirmă intenția anterioară de a dedica unul dintre viitoarele sale avize acestui subiect, și anume utilizarea noilor tehnologii și a IA în activitatea procurorilor, ceea ce va necesita o analiză aprofundată și recomandări specifice, ținând seama în mod corespunzător de necesitatea dezvoltării acestor tehnologii în statele membre pe baza suveranității digitale[55].

102. Captarea digitală a datelor relevante este considerată din ce în ce mai mult o cerință fundamentală pentru respectarea dispozițiilor instituțiilor Consiliului Europei[56] și ale altor foruri[57]. Pentru a-și exercita în mod eficient funcțiile în lumea modernă, procurorii ar trebui să aibă acces la specialiști în tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) dotați cu resurse suficiente și să beneficieze de sprijinul acestora, în cadrul infrastructurii procuraturii.

103. În plus, un sistem eficient de gestionare digitală a dosarelor[58] are acum o importanță fundamentală pentru a-i sprijini pe procurori pe deplin în activitatea lor. Se așteaptă din

(2023), paragraful 3.

[52] Studiul tematic al CCPE privind digitalizarea activităților Procuraturilor și cooperarea internațională (2023), paragrafele 17-18.

[53] Carta etică europeană privind utilizarea inteligenței artificiale în sistemele judiciare și în mediul acestora (2018) a CEPEJ și, în special, al cincilea principiu al acesteia, „sub controlul utilizatorului", precum și Orientările CEPEJ privind digitalizarea dosarelor judiciare și a instanțelor (2021).

[54] Liniile directoare ale CEPEJ privind digitalizarea dosarelor judiciare și a instanțelor (2021). CCPE ia, de asemenea, act de Regulamentul (UE) nr. 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului Uniunii Europene din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate în domeniul inteligenței artificiale.

[55] Printre aceste tehnologii se numără dosarele și procedurile electronice, sistemele de gestionare digitală a dosarelor, sistemele de stocare și acces la date, instrumentele de analiză și prelucrare a datelor, echipamentele de videoconferință, tehnologiile inovatoare, în special inteligența artificială (IA), diverse platforme, precum e-EDES — o platformă pusă la dispoziția statelor membre ale Uniunii Europene de către Comisia Europeană pentru transmiterea digitală securizată a ordinelor europene de anchetă, a instrumentelor de recunoaștere reciprocă și a cererilor de asistență judiciară, precum și alte tehnologii relevante.

[56] Cum ar fi Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), Comitetul European de Cooperare Juridică (CDCJ), Comisia de la Veneția, Grupul de State împotriva Corupției (GRECO), Grupul de experți privind combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (GREVIO), Grupul de experți privind combaterea traficului de persoane (GRETA), Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și a finanțării terorismului (MONEYVAL) și altele.

[57] Cum ar fi Grupul de Acțiune Financiară Internațională (fr.: GAFI/en.: FATF).

[58] A se completa, dacă este necesar, prin utilizarea suporturilor pe hârtie pentru a asigura integritatea datelor.

ce în ce mai mult ca sistemele digitale de lucru ale Procuraturilor să permită comunicarea digitală și să fie compatibile cu alte sisteme conexe ale administrațiilor de justiție penală din statele membre (interoperabilitate), fie că este vorba de serviciile judiciare, de serviciile de probațiune și/sau de poliție și de sistemul judiciar.

104. În acest sens, CCPE salută, de asemenea, indicatorii elaborați de CEPEJ pentru gestionarea timpului de lucru al procuraturilor, care prevăd, în special, utilizarea sistemelor electronice de gestionare a dosarelor și a altor instrumente electronice[59].

2. Situația actuală și provocările de depășit

105. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul referitor la prezentul Aviz evidențiază o generalizare tot mai mare a dosarelor electronice, a infrastructurilor digitalizate și a diverselor instrumente de gestionare a datelor puse la dispoziția procurorilor. Acestea reflectă o voință fermă de a continua procesul de digitalizare prin etape progresive, îndepărtându-se treptat de fluxurile de lucru tradiționale pe suport de hârtie, cu scopul final de a ajunge la un sistem complet digitalizat, ceea ce, *printre altele*, a fost deja realizat în anumite state membre. În plus, statele membre adoptă strategii pentru a face față provocărilor specifice legate de digitalizare.

106. Digitalizarea[60] ar trebui să aibă un impact pozitiv asupra activității procurorilor din statele membre, ceea ce se va traduce prin:

- sisteme digitale de gestionare a dosarelor;
- economii de timp și de resurse;
- un acces rapid și facil la dosare;
- o prelucrare și o colectare mai rapidă a datelor, ușurința în utilizare, ușurința în căutarea și consultarea dosarelor, precum și statistici îmbunătățite;
- definirea unor practici juridice uniforme;
- o comunicare consolidată și schimbul electronic de documente cu instanțele și alte autorități;
- promovarea unui proces decizional bazat pe informații, utilizarea IA având o importanță fundamentală în special pentru Procuratură.

107. CCPE susține pe deplin aceste evoluții, reamintind totodată necesitatea de a ține seama de aspectele legate de protecția datelor și de a se asigura că digitalizarea este însoțită de măsuri de securitate suficiente, în special în ceea ce privește riscurile specifice legate de utilizarea inteligenței artificiale. CCPE subliniază necesitatea protejării confidențialității informațiilor și a procedurilor, susținând în același timp principiile fundamentale ale independenței și imparțialității Procuraturii.

108. În același timp, membrii își exprimă îngrijorările și dificultățile semnificative legate de utilizarea tehnologiilor moderne:

- digitalizarea uneori incompletă a proceselor duce la menținerea unui sistem paralel, atât pe suport de hârtie, cât și electronic;
- necesitatea continuării dezvoltării și integrării sistemelor informatice este imperativă, la fel ca și rezolvarea problemelor tehnice de compatibilitate dintre diferitele sisteme;

[59] Lista de verificare pentru gestionarea timpului în cadrul Procuraturii (2024) a CEPEJ.
[60] Inclusiv utilizarea IA, dacă este cazul.

- eventuala lipsă de finanțare și de investiții reprezintă o problemă. În acest sens, punerea în aplicare a unor mecanisme eficiente de rezolvare a problemelor, în special apelarea la profesioniști IT experimentați și competenți, necesită investiții substanțiale, resurse importante și o anumită flexibilitate a grilelor salariale;
- legislația trebuie modificată pentru a se adapta la digitalizare;
- măsurile de protecție a datelor și de securitate cibernetică trebuie consolidate;
- volumul de muncă potențial excesiv al procurorilor, datorat fie necesității de a se adapta la noile sisteme, fie la o lipsă de planificare adecvată;
- sistemele de gestionare a dosarelor sunt susceptibile de a suferi defecțiuni, de unde rezultă necesitatea elaborării unor planuri de urgență;
- sistemele electronice trebuie să fie accesibile tuturor procurorilor și întregului personal;
- nu există platforme de transfer de date care să permită transferul de date în condiții de siguranță între statele membre;
- lipsa măsurilor menite să susțină capacitatea de adaptare a tuturor procurorilor, ținând seama de implicațiile potențiale asupra sănătății pe care le-ar putea avea utilizarea prelungită a tehnologiilor moderne și de fezabilitatea acestora;
- dificultățile specifice întâmpinate de Procuraturăele din statele membre în care organizarea administrației justiției este descentralizată din punct de vedere teritorial, unde fragmentarea sistemelor tehnologice între autoritățile sub- sau infra-naționale poate împiedica interoperabilitatea și poate genera disparități între Procuraturăele.

109. CCPE consideră că este necesar ca procurorilor să li se ofere formare specializată continuă, orientări și bune practici privind modul de utilizare a tehnologiilor moderne, în special în ceea ce privește utilizarea IA, în modul cel mai eficient posibil, garantând în același timp protecția datelor și a informațiilor confidențiale (a se vedea și capitolul G). Sprijinul și formarea oferite procurorilor în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor moderne ar trebui să abordeze, de asemenea, aspecte legate de respectarea drepturilor fundamentale și a statului de drept, de protecția datelor, de confidențialitate, de respectarea vieții private, precum și de alte principii și cerințe relevante.

G. Asigurarea unei formări specializate pentru procurori într-un context juridic în continuă evoluție

1. Standardele în vigoare

110. În general, formarea profesională este o chestiune transversală abordată în numeroase avize ale CCPE, fie în contexte tematice, cum ar fi combaterea unor forme specifice de criminalitate, fie în aspecte organizaționale, cum ar fi formarea în domeniul managementului, al reglementării financiare, al relațiilor publice sau al progreselor tehnologice.

111. Comitetul de Miniștri a subliniat că formarea profesională reprezintă atât o obligație, cât și un drept pentru toți procurorii, atât înainte de numirea lor, cât și ulterior, în mod continuu. Statele ar trebui să ia măsuri eficiente, în special pentru a asigura o formare complementară cu privire la chestiuni specifice sau în anumite sectoare, având în vedere situația actuală, ținând seama în special de tipurile și evoluția criminalității, precum și de cooperarea internațională în materie penală[61].

[61] Recomandarea CM/Rec(2000)19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul

112. CCPE a recomandat, totodată, consolidarea semnificativă a formării procurorilor care participă la cooperarea internațională. Îmbunătățirea formării profesionale în domeniul cooperării internaționale ar trebui să țină seama nu numai de convențiile în vigoare pe această temă, ci și de informațiile operaționale colectate de organizațiile și sistemele existente[62].

113. Evoluția provocărilor în domeniul penal, precum și complexitatea crescândă a anumitor tipuri de infracțiuni, se datorează în principal dezvoltării noilor tehnologii, integrării internaționale tot mai mari, precum și expansiunii comerțului internațional și a fluxurilor de date. Această realitate a dat naștere unor noi moduri de operare în comiterea infracțiunilor, ceea ce accentuează necesitatea cooperării, inclusiv la nivel internațional, pentru a le depista și a-i urmări penal pe autorii acestora[63]. Oferirea unei formări specializate procurorilor reprezintă un factor cheie pentru a face față în mod eficient acestor provocări.

114. În contextul intensificării cooperării internaționale, CCPE subliniază contribuția importantă adusă în domeniul formării de către instituții precum Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (fr.: REFJ / en.: EJTN) și altele[64], care facilitează cooperarea internațională și includ o componentă importantă de formare. Această formare trebuie încurajată[65] și trebuie să vizeze, în special, emiterea și executarea cererilor de asistență judiciară reciprocă (en.: MLA), a mandatelor europene de anchetă (fr.: MEE / en.: EIO) și a altor măsuri între statele membre[66] .

115. CCPE a subliniat în mod specific importanța unei formări în domeniul managementului, a cărei eficacitate să fie evaluată în mod regulat și obiectiv[67]. Dacă este cazul, cursurile de formare comune destinate procurorilor, judecătorilor și avocaților pe teme de interes comun pot contribui, de asemenea, la eficacitatea sistemului de justiție penală[68].

2. Situația actuală și provocările de depășit

116. Răspunsurile membrilor CCPE la chestionarul referitor la prezentul Aviz arată că toate statele membre prevăd o formare a procurorilor, organizată, în general, de academiile de justiție, școlile de judecători sau de procurori sau de alte instituții specializate. Această formare cuprinde cursuri obligatorii și opționale organizate periodic și dedicate unor teme generale și de specialitate.

117. Membrii menționează o gamă foarte largă de subiecte abordate în cadrul cursurilor de formare, în funcție de necesități, care variază de la combaterea unor forme specifice de

---

Procuraturii în sistemul de justiție penală, paragraful 7. Pentru o listă a temelor posibile de formare specializată, a se vedea secțiunea „Comentarii privind diferitele recomandări”, paragraful 7.

[62] Avizul nr. 1 (2007) al CCPE privind modalitățile de îmbunătățire a cooperării internaționale în domeniul penal, paragraful 27.

[63] Avizul nr. 7 (2012) al CCPE privind gestionarea resurselor Procuraturii, paragraful 19.

[64] Inclusiv, *printre altele*, instituțiile naționale de formare, Rețeaua Judiciară Europeană (fr.: RJE / en.: EJN) și rolul concret jucat de Agenția Uniunii Europene pentru cooperare în materie de justiție penală (Eurojust), în special orientările sale operaționale.

[65] Avizul nr. 4 (2009) al CCPE privind relațiile dintre judecători și procurori într-o societate democratică, care include Declarația de la Bordeaux, paragraful 46.

[66] Studiu tematic al CCPE privind digitalizarea activităților Procuraturilor și cooperarea internațională (2023), capitolul V(B).

[67] Avizul nr. 4 (2009) al CCPE privind relațiile dintre judecători și procurori într-o societate democratică, care include Declarația de la Bordeaux, paragraful 10.

[68] Avizul nr. 4 (2009) al CCPE privind relațiile dintre judecători și procurori într-o societate democratică, care include Declarația de la Bordeaux, paragraful 45.

criminalitate până la formarea în domeniul managementului, cooperării internaționale, relațiilor cu publicul și mass-media, competențelor de comunicare, utilizării tehnologiilor moderne și protecției datelor, bunăstării psihologice, muncii în echipă și coeziunii echipei, soluționării conflictelor și altele.

118. Comentariile pozitive culese din răspunsurile la chestionar indică faptul că formarea procurorilor răspunde nevoilor acestora și că programele de formare sunt actualizate periodic pentru a ține seama de provocările actuale și de noile tendințe. Foarte des, sesiunile de formare sunt notate de către procurorii care participă la acestea și sunt, prin urmare, evaluate în mod continuu. Procuraturăele și organismele de formare rămân atente la feedback-ul participanților pentru a adapta și a consolida aceste activități de formare, pe care CCPE le susține pe deplin.

119. Cu toate acestea, membrii indică faptul că procurorii nu sunt întotdeauna în măsură să profite de oportunitățile de formare continuă din cauza volumului mare de muncă, ceea ce reduce pe măsură oportunitățile de formare care le sunt oferite. De fapt, volumul de muncă al procurorilor și evoluția carierei lor sunt invers proporționale. În plus, din cauza situației bugetare dificile, formarea continuă riscă să fie redusă, ceea ce ar putea duce, pe termen lung, la o scădere a productivității.

120. Pe de altă parte, în statele membre în care administrarea justiției este descentralizată din punct de vedere teritorial, disparitățile legate de repartizarea inegală a competențelor între autoritățile subnaționale pot duce la inegalități în ceea ce privește accesul la formare, în funcție de locul de repartizare al procurorilor. Formatele de formare hibride, care combină cursurile față în față cu cele online, s-au dovedit utile pentru a remedia această dificultate.

121. Membrii menționează, de asemenea, că este de dorit ca programele de formare să fie actualizate în mod continuu pentru a ține seama de evoluția cadrului juridic, de modificările aduse legislației și de normele internaționale, în vederea garantării pe termen lung a unui nivel ridicat de competență profesională a procurorilor.

122. În acest sens, CCPE subliniază importanța unei formări continue pragmatice a procurorilor, care să le permită să anticipeze provocările viitoare și să se pregătească din timp pentru acestea. Formarea poate fi și retrospectivă, abordând chestiunile și problemele care au apărut deja. În toate cazurile, formarea trebuie să beneficieze de resurse suficiente, să fie relevantă pentru fiecare procuror și să fie în concordanță cu cercetările pedagogice moderne.

123. Procurorii ar trebui să dispună de suficient timp pentru a participa pe deplin la cursurile de formare propuse. Procuratura ar trebui, de asemenea, să ia în considerare în mod activ organizarea unor cursuri obligatorii privind materiile juridice fundamentale și evoluțiile importante, precum și privind reziliența și gestionarea stresului în rândul procurorilor. Este necesar să se încurajeze instituirea unui sistem coerent și structurat de formare continuă, punând un accent deosebit pe evaluarea calității cursurilor oferite și pe avantajele programelor de formare a formatorilor (en.: ToT), care pot permite, în special, o utilizare mai eficientă a resurselor.

IV. Concluzii și recomandări

Având în vedere că:

- sprijinul și garanțiile de care au nevoie procurorii nu constituie o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul lor propriu, ci sunt esențiale pentru promovarea statului de

drept și pentru orice persoană care caută și așteaptă [să se facă] dreptate;

- activitatea procurorilor este riguroasă și solicitantă, întrucât le impune să dea dovadă de o precizie, o exactitate și o coerență maxime în exercitarea funcțiilor lor, fiind în același timp supuși unei presiuni constante;
- procurorii trebuie să facă față dificultăților generate de evoluția criminalității și a noilor sale forme, a globalizării, a proliferării criminalității transfrontaliere și a altor provocări contemporane.

Prin urmare, CCPE a convenit asupra următoarelor concluzii și recomandări:

A. În general

1. În primul rând, CCPE susține pe deplin normele și recomandările în vigoare în șapte domenii esențiale ale activității procuraturii, care sunt reunite și sintetizate în prezentul Aviz din diverse surse.

2. În același timp, CCPE consideră că unele dintre aceste norme sau standarde trebuie actualizate pentru a răspunde evoluției dificultăților întâmpinate și că trebuie stabilite noi norme sau standarde pentru a permite procurorilor să facă față noilor provocări care apar în cadrul activităților lor, cu scopul de a le oferi sprijinul și garanțiile de care au nevoie pentru a-și îndeplini în mod eficient misiunea în contextul actual.

3. Prin urmare, recomandările prezentate mai jos se referă exclusiv la normele sau standardele actualizate și la cele noi. Cu toate acestea, CCPE subliniază că există o legătură logică între normele/standardele aflate în vigoare în prezent și cele actualizate sau noi.

B. În ceea ce privește protecția și securitatea procurorilor

4. CCPE consideră că o bună practică este consacrarea protecției procurorilor la nivel legislativ, deoarece această abordare permite recunoașterea importanței acestei chestiuni și îi conferă un temei juridic mai solid, lăsând totodată posibilitatea de a reglementa mai detaliat aspecte specifice la diverse niveluri de reglementare.

5. CCPE susține, de asemenea, instituirea unor mecanisme de protecție eficiente și dotate cu resurse suficiente pentru a garanta securitatea procurorilor, precum și organizarea de cursuri de formare specializate pe această temă sau, cel puțin, integrarea măsurilor de siguranță și securitate în sesiunile de formare generală oferite pe parcursul întregii cariere profesionale a procurorilor.

6. Măsurile de protecție ar trebui să se bazeze pe evaluări individuale ale riscurilor, revizuite periodic[69], și ar trebui puse în aplicare în mod proactiv atunci când este necesar. Procurorii ar trebui să poată beneficia de o reexaminare rapidă a deciziilor de refuz, reducere sau retragere a protecției. De asemenea, ar trebui să fie puse la dispoziție măsuri de protecție pentru membrii familiei procurorilor, atunci când este necesar.

C. În ceea ce privește bunăstarea procurorilor

7. CCPE ia act de creșterea rapidă a volumului de muncă al procurorilor, care merge mână în mână cu complexitatea tot mai mare a cauzelor și cu un cadru juridic din ce în ce mai exigent, precum și de faptul că aceștia se confruntă cu elemente traumatizante și cu

[69] Inclusiv o analiză aprofundată a riscurilor legate de protecția și securitatea procurorilor în anumite tipuri de cauze, în special în cele cu o dimensiune internațională.

situații solicitante din punct de vedere emoțional, ceea ce contribuie la creșterea stresului și a epuizării profesionale și reprezintă cea mai gravă amenințare la adresa bunăstării lor.

8. Prin urmare, CCPE consideră că procurorii ar trebui să poată beneficia cu ușurință de servicii de sprijin psihologic pentru a-i ajuta în caz de nevoie, iar aceste servicii ar trebui să fie accesibile în condiții de confidențialitate, anonimat și gratuitate.

9. De asemenea, procurorii ar trebui să beneficieze de cursuri de formare privind gestionarea timpului, stabilirea priorităților, gestionarea stresului, recunoașterea suprasolicitării, prevenirea epuizării profesionale și alte aspecte, în funcție de necesități.

10. CCPE încurajează Procuratura să înființeze unități specializate în asigurarea bunăstării și sprijinirii procurorilor care suferă de epuizare profesională, stres legat de muncă sau alte dificultăți profesionale, cu scopul de a le menține și consolida eficiența profesională și reziliența.

11. CCPE consideră că un echilibru sănătos între viața profesională și cea privată face parte integrantă din bunăstarea procurorilor. Prin urmare, Procuraturăele ar trebui să adopte măsuri concrete menite să concilieze viața profesională, personală și de familie a procurorilor. Aceste măsuri ar trebui să includă concedii din motive familiale, modalități flexibile de lucru și, atunci când acest lucru este compatibil cu nevoile serviciului, telemunca, asigurându-se că recurgerea la aceste măsuri nu are un impact negativ asupra carierei procurorilor.

D. În ceea ce privește condițiile de muncă ale procurorilor, în special remunerarea acestora și gestionarea volumului de muncă

12. CCPE salută faptul că statele membre au instituit pentru procurori o remunerație pe măsura importanței misiunii lor și a demnității funcției lor, care este, de altfel, comparabilă cu cea a judecătorilor.

13. Cu toate acestea, nivelurile de remunerație, care sunt în mare parte identice pe întreg teritoriul statelor membre, nu reflectă întotdeauna disparitățile în ceea ce privește costul vieții care există între marile orașe și restul țării. Prin urmare, CCPE consideră că ar trebui instituite mecanisme adecvate de echilibrare financiară pentru a compensa diferențele semnificative existente.

14. Având în vedere volumul semnificativ de muncă pe care trebuie să îl gestioneze, CCPE subliniază cât de important este să se definească principiile care trebuie respectate în gestionarea dosarelor și să se instituie un sistem bazat pe aceste principii, ținând seama nu numai de numărul și complexitatea dosarelor alocate, ci și de competențele și experiența pe care trebuie să le aibă procurorii însărcinați cu aceste dosare.

15. În acest sens, CCPE salută instituirea unor planuri de urgență și de contingență (inclusiv eventuale înlocuiri) menite să reducă volumul de muncă, în special în domeniile juridice specializate și în cadrul jurisdicțiilor de dimensiuni reduse, unde un nivel disproporționat de responsabilitate poate apăsa asupra procurorilor, în condițiile în care posibilitățile de mobilitate sunt limitate.

16. Pentru ca procurorii să beneficieze de condiții bune de muncă, este necesar să li se pună la dispoziție personal de sprijin suficient, însărcinat cu aspectele juridice, administrative, financiare, informatice și de altă natură, inclusiv personal specializat, dacă complexitatea și caracterul sensibil al cauzelor tratate o impun.

E. Referitor la managementul eficient al Procuraturii

17. CCPE subliniază că este de preferat ca legea să definească repartizarea competențelor între procurorii responsabili de conducerea procuraturii, pentru a evita ca nivelurile de competență să fie disproporționate, pentru a asigura o repartizare echitabilă a volumului de muncă și pentru a favoriza răspunsuri eficiente la dificultățile întâmpinate de Procuratură.

18. CCPE salută practicile în vigoare în statele membre care au stabilit norme etice și profesionale ce reglementează activitatea și conduita tuturor procurorilor, inclusiv a celor care ocupă funcții de conducere. Aceste norme impun procurorilor restricții adecvate în ceea ce privește participarea la activități politice, precum și exprimarea și diseminarea opiniilor politice, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. O astfel de abordare garantează independența, imparțialitatea și obiectivitatea procurorilor.

F. Referitor la reglementarea relațiilor dintre procurori și mass-media, inclusiv rețelele sociale

19. CCPE susține practicile în vigoare în statele membre în care aceste relații sunt gestionate de purtători de cuvânt sau de servicii de presă și relații publice. CCPE încurajează consolidarea transparenței activităților procuraturii, cu respectarea anumitor limite profesionale deja subliniate de CCPE.

20. În acest sens, și respectând pe deplin dreptul publicului de a fi informat cu privire la evoluția situației în domeniul justiției penale, CCPE ia act de riscul ca anumiți procurori să fie ținta unor critici răuvoitoare și nefondate în mass-media, inclusiv pe rețelele sociale.

21. Prin urmare, CCPE susține practicile în vigoare în statele membre privind răspunsurile instituționale oferite de Procuraturăele naționale către mass-media, în special înființarea unui serviciu specializat însărcinat cu relațiile cu presa și relațiile publice, precum și intervenția, dacă este necesar, a conducerii generale a procuraturii național în cazuri deosebit de sensibile. Aceste răspunsuri instituționale îi feresc pe procurori de orice influență și presiune externă, îi protejează de expunerea mediatică și prezintă, prin urmare, o importanță capitală atât pentru siguranța lor, cât și pentru bunăstarea lor.

G. Referitor la punerea tehnologiilor moderne în serviciul procurorilor

22. CCPE reafirmă din nou numeroasele efecte pozitive ale digitalizării asupra activității procuraturilor.

23. În același timp, CCPE consideră că trebuie evidențiate aspectele legate de protecția datelor, de confidențialitatea procedurilor, precum și necesitatea respectării principiilor fundamentale ale independenței și imparțialității procuraturii. De asemenea, CCPE pledează formarea procurorilor în vederea utilizării eficiente a tehnologiilor moderne.

24. CCPE subliniază necesitatea instituirii unei formări continue, a unor îndrumări practice și a unor procese de gestionare a schimbării dotate cu resurse suficiente, pentru a valorifica pe deplin tehnologiile moderne și, în special, utilizarea IA.

H. În ceea ce privește formarea specializată a procurorilor într-un mediu juridic în continuă evoluție

25. CCPE salută inițiativele întreprinse în mod constant de statele membre pentru a se adapta în mod constructiv la provocările generate de un peisaj juridic în continuă evoluție,

prin facilitarea participării continue a procurorilor la diverse instituții de formare, cursurile respective abordând o gamă largă de teme, în special în cadrul instituțiilor de formare naționale și internaționale, precum EJTN. CCPE recunoaște în special avantajele formării interne pentru procurori.

26. În paralel, CCPE încurajează statele membre să extindă oportunitățile de formare destinate procurorilor, având în vedere evoluția rapidă a criminalității și a noilor sale forme, precum și creșterea criminalității transfrontaliere, creșterea exponențială a utilizării tehnologiilor moderne de către infractori (cum ar fi criminalitatea cibernetică) și, prin urmare, nevoia urgentă de a consolida cooperarea internațională.

27. De asemenea, a devenit imperativ să se actualizeze în permanență programele de formare existente pentru a se adapta la evoluția cadrului juridic, la modificările legislației și la standardele internaționale, care vizează toate combaterea noilor forme de criminalitate, garantând astfel un nivel ridicat de competență profesională procurorilor pe tot parcursul carierei lor. În acest sens, CCPE subliniază importanța unei formări continue a procurorilor, axate pe aspectele practice, care să anticipeze viitoarele provocări cu care aceștia se vor confrunta, astfel încât aceștia să fie pregătiți din timp.